

EMAKEELE SELTSIS

14. mail toimus Tartus Emakeele Seltsi kõnekoosolek, mille teemaks oli seokord „Eesti lapsekeel psühholoogi pilgu-ga”. Koosoleku sissejuhatuseks tõdes Renate Pajusalu, et psühholoogid on lastekeelt keeleteadlastega võrreldes kauem ning põhjalikumalt uurinud. Ettekandeid oli kaks.

Tiia Tulviste pidas ettekande „Kõne areng eesti lapsel ja teistel lastel”. Alustuseks andis ta psühholoogi pilgu läbi ülevaate keelise sotsialisatsiooni uurimisest (keele omandamine, kuidas sotsialiseeritakse last keelt tema kultuurikeskkonnale omasel moel kasutama jne). Ta rääkis ka rahvusvahelisest uurimistööst, mille raames võrreldakse eestlaste kodust suhtlusstiili teistega (nt Lätis, Soomes, Rootsis, USA-s) ning vaadeldakse, kas see on paaril viimasel aastakümnel muutunud. Võrdlevad uuringud näitavad, et eesti emad ei ole väga jutukad ning juhendavad ja reguleerivad oma lapsi rohkem. Kokkuvõttes iseloomustab eestlaste igapäevast suhtlemist vähene jutt, sage käitumise kontroll ning see, et laps ei ole peres võrdne suhtluspartner. Emade suhtlusstiili alusel eristuvad kontrollivad emad ja suhtlusele orienteeritud emad. Esimesed räägivad peamiselt vaid selleks, et lapse käitumist kontrollida, teised püüavad last vestlusesse kaasa tõmmata, näiteks küsimustega. Eri suhtlusstiilid mõjutavad oluliselt laste arengut: uuringud näitavad, et lapsed, kellel on kahe aas-

ta vanuses suurem sõnavara, on koolis edukamad. Laste omavahelise suhtluse uuringud näitavad, et eesti lapsed on omavahel jutukad, eesti tüdrukutel on kasutatavate sõnade arv isegi suurim Euroopas.

Pirko Tõugu kõneles oma ettekandes „Lasteaialapsed omavahel: kes räägib ja mida” uuringutest, mille põhihuvi on eesti lasteaialaste jutukus ning nende vestlustes leiduvad viited moraalireeglitele ja konventsioonidele. Moraalireeglite alla mahuvad õiguste, õigluse, teiste kahjustamise jne reeglid. Konventsioonide all vaadeldakse mängureegleid, korrashoiu, aga ka viisakuse, õige keeletarvituse küsimusi jne. Poiste vestlustes viidati moraalireeglitele pisut sagedamini, mis on seletatav sellega, et neil tuleb rohkem ette omavahelisi pahandusi ning neid on vaja lahendada. Konventsionaalsetest reeglitest viidati kõige rohkem mängureeglitele ning seda tüdrukutel ja poistel võrdselt. Moraalireeglitele viitamine ei seostunud lapse vanuse ega jutukusega. Konventsionaalseid reegleid tuli rohkem esile vanemate laste ning jutukamate laste vestlustes.

ANNIKA HUSSAR